

5 JUN 2013

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post: postmottak@jd.dep.no

Deres ref.:
11/4775 - HKH

Dok. nr.: 157637

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no
T +47 22 03 50 46

29.05.2013

Høring — Alkolås som alternativ til tap av førerrett som en del av program mot ruspåvirket kjøring

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 1.3.2013 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for Samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring. Lovutvalget består av Geir Gustavsson (leder), Jan Roar Fløttre, Henrik Hagberg, Amund Bjøranger Tørum og Sindre Walderhaug.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

I april 2010 la en arbeidsgruppe oppnevnt av Statens vegvesen frem en rapport med forslag om et alkoholprogram for alle promilledømte. Som oppfølging av dette oppnevnte Justisdepartementet og Samferdselsdepartementet en arbeidsgruppe (heretter "Arbeidsgruppen") som fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til bruk av alkohol som alternativ til tap av førerrett. Forslaget skulle tilpasses rammene for betinget dom med vilkår om program mot ruspåvirket kjøring. Det er Arbeidsgruppens rapport "Alkohol som alternativ til tap av førerrett" av 10. september 2012 som er gjenstand for følgende høringsuttalelse.

Advokatforeningen har gjennomgått høringsbrevet med tilhørende dokumenter og vurdert hvorvidt implementering av en ordning med alkohol som alternativ til tap av førerrett i program mot ruspåvirket kjøring er formålstjenlig, og om regulering av ordningen er tilfredsstillende med hensyn til innhold og utforming.

3. Alkohol som alternativ til tap av førerrett – formål og avgrensning av målgruppen

Ifølge Arbeidsgruppens forslag er formålet med alkoholordningen å øke trafikksikkerheten. Bakgrunnen er at alkoholpåvirket kjøring "representerer en trafikkrisiko og er en sentral faktor i mange alvorlige vegtrafikkulykker med hardt skadde eller drepte". Advokatforeningen er enig i Arbeidsgruppens synspunkter og mener at alkohol fremstår som et rasjonelt virkemiddel for å bedre trafikksikkerheten.

Arbeidsgruppen foreslår alkohol som tiltak mot den største risikogruppen. Studier viser at risikoen for kjøring i ruspåvirket tilstand er særlig stor blant personer som tidligere er dømt for kjøring i ruspåvirket tilstand, og som er dømt for kjøring med høy promille. Det er denne gruppen som er målgruppen for program mot ruspåvirket kjøring. Advokatforeningen deler Arbeidsgruppens syn på at en slik avgrensning av målgruppen er egnet til å fremme målet om økt trafikksikkerhet. Det er denne gruppen som utgjør den største trusselen mot trafikksikkerheten og som følgelig bør prioriteres i det forebyggende arbeidet med bruk av alkohol.

4. Dekning av utgifter til alkohol

Ifølge Arbeidsgruppens forslag skal domfelte selv dekke utgiftene til alkohol. Dette kravet anses for å være en viktig motivasjonsfaktor for domfelte. Dersom domfelte selv er ansvarlig for utgiftene med alkohol, vil vedkommende ha et større insentiv til å innrette seg etter de krav som gjelder for ordningen og dermed hindre kjøring i alkoholpåvirket tilstand.

Advokatforeningen registrerer at Arbeidsgruppen ser innvendingen om at forslaget vil kunne være problematisk sett opp mot grunnleggende prinsipper i norsk strafferett, herunder prinsippet om at domfelte ikke selv skal dekke utgiftene til gjennomføring av straffen, men at Arbeidsgruppen har blitt stående ved at argumentene som taler for egenbetaling, veier tyngre.

Advokatforeningen vil på generelt grunnlag stille spørsmål ved om argumentene *mot* å innføre en ordning med egenbetaling, er tilstrekkelig drøftet av Arbeidsgruppen. Ordningen vil kunne ha som følge at det er betalingsevnen hos den enkelte som blir avgjørende for om vedkommende får mulighet til å delta i ordningen med alkoholås.

I forslaget anslås utgiftene til alkoholåsen til å bli ca. 1300,- pr. måned over to år, hvilket utgjør et relativt stort beløp. Et av argumentene som Arbeidsgruppen fremhever som avgjørende for at et system med egenbetaling ikke vil være i strid med strafferettslige grunnprinsipper, er at tap av førerretten ikke er en straffereaksjon, men et administrativt tiltak for å bedre trafikksikkerheten.

Advokatforeningen mener at det likevel er nærliggende at personer som ikke har økonomi til å delta i ordningen, vil kunne oppfatte at de straffes strengere enn personer som har økonomiske forutsetninger til å delta i ordningen. Advokatforeningen kan ikke se at Arbeidsgruppen har foretatt noen særskilt vurdering av hvordan egenbetalingsordningen vil stå seg mot likhetsprinsippet i strafferetten. Advokatforeningen vil derfor gjøre gjeldende at forslaget bør utredes ytterligere på dette punkt.

5. Forslag til nye lov- og forskriftsbestemmelser

Etter Advokatforeningens syn har bestemmelsene om implementering av alkoholås som alternativ til tap av førerrett fått et hensiktsmessig innhold. Nedenfor følger Advokatforeningens bemerkninger til den språklige utformingen av enkelte av bestemmelsene i høringsforslaget.

5.1 Lov av 22. mai 1902 nr. 10 – Straffeloven § 53 nr. 6

Forslaget til endring går ut på å innta en ny setning på slutten av paragrafen, som lyder som følger: "herunder personer som har vilkår om bruk av alkoholås som alternativ til tap av førerrett". Advokatforeningen foreslår en mer presis utformingen av ordlyden, slik at setningen i stedet lyder som følger: "herunder personer som er omfattet av ordningen med bruk av alkoholås som alternativ til tap av førerrett".

5.2 Forskrift 19. desember 2003 nr. 1660 – Tapsforskriften § 1-2 annet ledd

Det bemerkes at det er en skrivefeil i forslaget til ny setning. Advokatforeningen går ut i fra at det skal stå: "Det kan besluttes at..." og ikke: "Det kan besluttes av...".

5.3 Forslag til ny forskrift – Forskrift om alkoholåsbetinget førerrett

I § 4 er det opplistet vilkår for alkoholåsbetinget førerrett. Etter bokstav d er det en forutsetning at vedkommende "ikke har problemer med andre rusmidler enn alkohol". Advokatforeningens oppfatning er at dette kriteriet er nokså upresist og at det dermed kan oppstå usikkerhet med hensyn til hvordan det skal praktiseres. Advokatforeningen foreslår at det utarbeides noen retningslinjer for legens utøvelse av skjønn på dette punktet, slik at det vil utvikles en så ensartet praktisering av bestemmelsen som mulig.

Paragraf 6 i forskriften gjelder utmåling av tapsperioden. I paragrafens siste setning heter det at "Det er en forutsetning at det gjenstår minst ett år av tapsperioden". Advokatforeningen mener det kan presiseres nærmere hva som ligger i dette kriteriet. Det foreslås derfor en alternativ utforming: "Idømmelse av alkolåsbetinget førerrett forutsetter at det gjenstår minst ett år av tapsperioden".

Paragraf 15 i forskriften behandler vilkårene for gjenerverv av ordinær førerrett. Etter § 15 annet ledd anses edruehetskravet ikke oppfylt dersom det innenfor det siste året "fremgår av alkolåsens logg at det foreligger gjentatte tilfeller av at utåndingsprøven før start har blitt underkjent", jf. bokstav a. Etter Advokatforeningens syn er det noe uklart hva som ligger i uttrykket "gjentatte tilfeller". Advokatforeningens råd er at dette presiseres nærmere.

5.4 Forslag til ny forskrift – Forskrift om alkolås

Av § 4 annet ledd fremgår det at "Det skal betales gebyr for godkjenningen" av alkolåsen. For oversiktens skyld mener Advokatforeningen at det her bør presiseres hvem som er ansvarlig for å betale gebyret.

Paragraf 15 gjelder hindring i bruk av kjøretøy som følge av at service og kalibrering etter § 14 ikke er gjennomført innen 7 dager. Alkolåsen skal i slike tilfeller hindre at kjøretøyet starter. Etter annet ledd må alkolåsen "kunne låses opp med en engangskode, tidsbegrenset til høyst 6 timer". Ifølge Arbeidsgruppens forslag skal leverandøren av alkolåsen ha en kode som kan låse opp alkolåsen i nødrettssituasjoner. Forutsetningen for å få denne koden, og for å få tillatelse til å låse opp låsen, er at det foreligger en nødrettssituasjon i henhold til straffeloven § 47. Beslutningen av om det foreligger nødrett som gir grunnlag for å låse opp låsen, skal etter forslaget foretas av påtalemyndigheten. I denne sammenheng mener vi det vil være formålstjenlig å presisere i § 15 hvem som er i besittelse av engangskoden, hvem som kan låse opp alkolåsen med engangskoden, og i hvilke situasjoner dette kan dette skje.

Etter § 19 stilles det krav om at leverandøren av alkolås skal ha en "tilfredsstillende økonomi". Det er etter Advokatforeningens oppfatning uklart hva som ligger i dette. Advokatforeningen mener derfor at det bør presiseres nærmere hva som ligger i dette kriteriet.

Paragraf 22 gjelder leverandørens informasjon til førere med alkolåsbetinget førerrett. Det fremgår at leverandøren skal utarbeide skriftlig informasjon om alkolåsens funksjon, om hvordan den skal brukes og om når service skal utføres. Det står videre at "Informasjonen skal meddeles fører". Her er det muligens tjenlig å utforme ordlyden på en annen måte.

Advokatforeningen foreslår følgende ordlyd: "Informasjonen skal følge med alkolåsen ved levering". Dette er mer naturlig sett i sammenheng med at alkolåsverkstedet skal informere fører muntlig om disse forholdene etter § 33.

6. Administrasjon og saksgang

Advokatforeningen mener at Arbeidsgruppens forslag om å la politiet administrere ordningen,

fremstår som velfundert. Advokatforeningen deler Arbeidsgruppens syn om at politiet har gode forutsetninger for å fatte de riktige avgjørelsene på bakgrunn av den informasjon og kompetanse instansen besitter. Ordningen med alkolås er nært knyttet opp mot håndheving av tap av førerrett. Politiet har myndighet til å tilbakekalle førerrett ved manglende edrueighet etter vegtrafikkloven § 34 femte ledd, og vil med de nye forslagene få ansvaret for å fatte vedtak om tilbakekall og forlengelse av alkolåsbetinget førerrett. Advokatforeningen anser det som en fordel at det er samme instans som håndhever ordningen med alkolås og tap av førerrett på grunn av manglende edrueighet.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær